

פ ר ו ט ו ק ו ל מס' 74/7

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
שהתקיימה ביום ב', כ"ח בתמוז תשי"ט - 3.8.59 - ב- 10.45.

- השתתפו :
- ז. זר הפטיג - יו"ר
  - ב. אזניה
  - ד. בר-רב-האי
  - י. גרוס
  - פ. זוארץ
  - ג. לוקר
  - ח. צדוק
  - י. שופמן

- מוזמנים :
- ה' טולידאנו - שר הדתות
  - ח. כהן - היועץ המשפטי
  - ה' אולנגלרנטר - מזכיר הרבנות הראשית
  - ה' גלזנר - משרד הדתות
  - ט. אלון - משרד המשפטים
  - ה' רוזנטל - משרד המשפטים.

- סדר-היום :
1. חוק למניעת הונאת הציבור (כשרות).
  2. חוק לתיקון דיני עונשין (ריבוי נישואין)
  3. שאילתא ליועץ המשפטי בענין מעצרים
  4. חוק לתיקון דיני עונשין (העלמת עבירות)
  5. חוק הגנת הדייר (תיקון ס"ס 4).

אני פותח את הישיבה.

היו"ר ז. זר הפטיג :

1. חוק למניעת הונאת הציבור (כשרות).

בקשר עם הגדרת "רב" בחוק זה, היתה בוועדה התנגדות
לכתוב "רב מקומי", היות וזה הגדרה הניתנת

היו"ר ז. זר הפטיג :

לפירושים.

ה' טולידאנו :
 בחוברת של ד"ר זר הפטיג "הש פוט הרבני בישראל",
 הוא אומר כי כשנאמר "רב", זה סתם רב, אך כשנאמר
 "רב מוסמך", פירושו - שהוסמך על-ידי הרבנות הראשית. וזוהי גם דעתי. אך כיון
 שיש חשש, וכדי להימנע מבג"צ בענין זה מוטב לכתוב "רב שהוסמך לכך על-ידי
 מועצת הרבנות הראשית".

ג. לוקר :

בישיבה הקודמת הוברר לנו שיש הבדלים בעניני
 כשרות בין עדות שונות בישראל, ובמיוחד בין
 האשכנזים והתימנים, ואפילו בין הספרדים והתימנים. ואני שואל אם מעמדו
 של רב תימני דומה למעמדו של רב אשכנזי בכל הענינים ובמיוחד בעניני כשרות.

ה' טולידאנו:
להלכה יש הבדלים מנהגים וברמה, אבל אין זה משנה אלא בדברים קלים. אם אנחנו אומרים שרוב הוא זה שהוסמך לכך על-ידי הרבנות הראשית, פירוש הדבר שהרבנות הראשית הסכימה לכך שהשחיטה תהיה לפי מנהג מסוים, ולאחר זאת - כמעט ואין הבדלים.

י. שופמן:
איך תיפתר בעית העדות החרדות שאינן מכירות ברבנות הראשית ואינן מקבלות אישורים ממנה. האם אפשר יהיה לטעון נגדן שההכשר של רב שלהן מטעה את הציבור?

ה' טולידאנו:
שאלה זו קיימת גם לגבי נישואין וגירושין, שמנטורי-קרתא וגם מאגודת ישראל אין מכירים ברבנות הראשית, והרבנות הראשית מכשירה אותם מפני שהיא יודעת שהם פועלים על פי דין תורה. אותו דבר בעניני כשרות. ההכשר לרב ינתן גם אם מטעמים פוליטיים הרב אינו מכיר ברבנות הראשית. הרבנות הראשית מכירה בזה.

ב. אזניה:
אני מציע לוועדה שלא לטפל יותר בחוקים שצרכים להתקבל בכנסת השלישית. פשוט לא נספיק, ואין טעם שנמשיך בכך.

י. גרוס:
אין מוצא אחד מאשר שהרבנות הראשית תקבע את הסמכות, כדי למנוע אפקרות. לכן אינני חושב שיש מקום לדחות את הדבר.

היו"ר ז. ורהפטיג:
קיבלנו הודעת שר הדתות. אני מקווה שזאת תהיה עמדת הממשלה. קיבלנו את הודעת חבר הכנסת גרוס, שהוא נציג אגודת ישראל, שגם הם חוזרים מהתנגדותם לכך שהרבנות הראשית תהיה הרשות העליונה בענין זה. הודעה דומה שמענו מח"כ מינץ. מאחר שהזכרנו אבני הנבף, אני פונה בכל זאת אל חברי הוועדה לעשות את המאמץ הזה ולהביא את הצעת החוק לקריאה ראשונה, שניה ושלישית, עוד השבוע. הדחיות בדיון בהצעת החוק לא היו באשמת המציע. ההצעה נמצאת בפני הכנסת שבעה-שמונה חדשים. היא נמצאת בדיוני הוועדה כבר למעלה מחצי שנה. הממשלה ביקשה לדחות את הדיון ועמדתה היתה תחילה שלילית. אח"כ חל שינוי בעמדתה, משום כך האיחור. אני מבין שמבחינה פורמלית קשה לכפות את הדיון בשלוש הקריאות עוד השבוע. אבל אני מבקש מחברי הוועדה לעשות את המאמץ הזה.

ב. לוקר:
האם עמדתו של שר הדתות היא עמדת הממשלה?

שאלתי היתה גם מבחינת משכורת, מעמד סוציאלי, כשרות. קיבלתי תשובה על עניני כשרות, אבל לא קיבלתי תשובה אם קיים שיון בדברים אחרים. והשאלה נוגעת לענין, מפני שזוהי שאלה של אסון במועצת הרבנות הראשית.

הרב טולידאנו:
יש שוחטים תימניים שמקבלים משכורת. אין מפלים לרעה. דוקא רוב השוחטים, בעיקר לעופות, הם תימנים.

על השאלה הראשונה לא אוכל לענות. דובר על פך בישיבת הממשלה. אני הייתי בעד זה והממשלה לא רצתה להסכים. מה תהיה עמדתה כעת - אינני יודע.

(שר הדתות עוזב את הישיבה.)

ה. צרוק:
בעקבות הצעת ח"כ אזניה: לא רק שאנחנו דוחקים בזמן, אלא נדמה לי שגם מבחינה תחיקתית ניטיב לעשות אם לא נזרז את הענינים בימים אלה. אנחנו יודעים שיש היום בפני מועצת הרבנות הצעת תקנות בענין מינוי רבנים.

היו"ר ז. ורהפטיג:
היום קראתי בעתון כאילו דוחים את הענין.

הדחיה היא לגבי חלק מן ההצעות.

ה' אולנגלרנטר:

ח. צדוק:

בכל אופן, אנחנו עומדים בפני הסדר תחיקתי כולל שאני מניח שיהיה מוסכם על הרבנות הראשית. הסמכה לענייני כשרות היא רק חלק של הבעיה הכללית יותר. והרי אחד הקשיים שעמדו בפניהם בדיון בחוק זה היה שההסדר המעשי היום אינו זהה עם ההסדר התחיקתי. בדמה לי שטוב יהיה אם במסגרת של הסדר כולל נפתור גם את הבעיה הזאת.

ה' אולנגלרנטר:

אני רוצה להבהיר שגם אם היו דיונים - והם נמשכו גם אתמול - בקשר עם בחקנת תקנות חדשות לבחירת רבנים, אין פעולת הרבנות נפסקת. רק אתמול שלחנו כתבי מינוי סופיים לחמישה רבנים ספרדיים. מינוי אחד מתעכב בשל טענה מקומית העומדת להתברר, ודוקא לגבי אשכנזי. במועצת הרבנות היתה אתמול החלטה המחייבת מקום מסוים לקיים בחירות עד סוף החודש, לשני רבנים מקומיים: אשכנזי וספרדי. ההסדר הקיים נמשך, כל עוד אין תקנות חדשות.

ח. כהן:

הצעת החוק הפרטית של ח"כ ורהפטיג, המונחת לפני הוועדה, הועברה אליה על-ידי המליאה כדי שהוועדה תדון יום להביאה לקריאה ראשונה. דומני שהדיון בוועדה העלה ברורות כי רוב רובה של הוועדה אם לא כולה מסכים להביא את ההצעה לקריאה ראשונה. ואני חושב שהדבר שהוועדה צריכה לעשותו הוא להניח את החוק על שולחן הכנסת לקריאה ראשונה. אני מניח שקריאה ראשונה זו לא תוכל להתקיים עוד בכנסת השלישית, אבל זה אינו נוגע לוועדה יש גם יתרון בעצם הנחת הצעת החוק על שולחן הכנסת, מאחר שאנחנו נעשה כפי שעשינו בכנסת הקודמת, והוציא חוברת של כל ההצעות שהיו מובחות על שולחן הכנסת, שבר זה יקל על מי שירצה בכך לאסוף את הצעת החוק בכנסת הבאה.

שאלה אחרת היא לגבי חוק לתיקון דיני עונשין (העלמת עבירות), הנמצא בשלב אחר לגמרי, ואפשר להביאו לקריאה שניה ושלישית.

ב. אזניה:

ההצעה להביא את החוק לקריאה ראשונה לכנסת אינה נראית לי. חסרים פה סברים מסיעות שונות, והאם יש לנו ענין להביא לכנסת חוק לא מתוקן?

י. שופמן:

יש בחוק זה עוד בעיה עקרונית שלא החלטנו עליה: האפשרות של בג"צ במקרה של סירוב לתת הכשר.

ח. כהן:

ברגע שיש רשת מוסמכת לפי החוק, באופן אוטומטי יש בג"צ. לא הייתי רוצה שזה ייאמר במפורש, מפני שמה שמתטע לאו לגבי כל החוקים בהם זה לא נאמר.

הנחלט: 1. לדחות את הצעת ב; אזניה לעכב את הטיפול בחוק.

2. לקבל את ההצעה להביא את החוק בנוסח שהתגבש בדיוני הוועדה עד כה, לקריאה ראשונה בכנסת, עם ההגדרה שהוספמה על-ידי שר הדתות האומרת שרוב פירושו רב שהוסמך לכך על-ידי מועצת הרבנות הראשית.

ונק לתיקון דיני עונשין (ריבוי נישואין).

ר. ז. ורהפטיג:

חלה טעות בחוק זה כשהועבר בקריאה שלישית בכנסת, שאין אפשרות לתקנה, ואין לי אלא להביא את הדבר יעת הוועדה ולבקש סליחתה. הוועדה החליטה שהעונש יהיה בחוק זה לא ששה חדשים אלא שנה. אולם החלטה זו נשכחה כשהחוק הוכן לקריאה שלישית. הדבר אירע בזמן זמיתת המשפטים.

הוחלט: הוועדה מקבלת את הודעת היו"ר לתשומת לב.

3. שאילתא ליועץ המשפטי.

היו"ר ז. ורהפטיג:
קראתי בעתונות על מעצרים של אנשים מואדי סאליב. הנימוק שניתן על-ידי המשטרה למעצר של 15 יום לגבי חלק מן האנשים הוא שהיותם בחופש עלול להביא להתפרעויות בואדי סאליב. אינני רואה קשר בין נימוק זה ובין מעצר על עבירה פלילית. הדבר התמיה אותי.

ח. כהן:
בית-המשפט העליון החליט כי אחד הנימוקים הלבניטימיים להארכת מעצ' לפני שמשפט הוא שקיימת סכנה סבירה שהנאשם יעבור במסך התקופה הזאת עבירות נוספות. יש עבירות בהן זהו הנימוק היחיד למעצר, למשל, אויבי המדינה. אך גם לגבי אנשים שהסיתו להתפרעות ואי-סדר קיימת סכנה שבהיותם חופשיים ימשיכו לעבור עבירות כאלה.
אין זה אומר שאני מאשר מה שהיה כתוב בעתון, שאמנם זאת היתה טענת המשטרה.

היו"ר ז. ורהפטיג:
אינני מסכים לפסק-הדין של בית-המשפט העליון בענין זה, ואם אהיה בכנסת ה-4 אעשה פעולה כדי למנוע מעצר פרבנטיבי כזה. כי אז הוא הופך להיות מעצר פוליטי.

ח. כהן: זהו החוק אצלנו מימים ימימה.

4. חוק לתיקון דיני עונשין (העלמת עבירות)

היו"ר ז. ורהפטיג:
בתבקשתי על-ידי ח"כ ספיר להוסיף בהגדרת הליך של שפיטה בסעיף 1 את המלים "על ידי אותו גוף" אחרי המלים "או מעשיו ברבים" וכן בסוף הסעיף. ח"כ ספיר חושש שהנוסח הקיים עכשיו יתפרש כאילו הוא חל על בוררות.

ח. כהן:
אינני מוכן לקבל זאת. אני רוצה שהחוק יחול על בית-הדין המשמעתי של הסוכנות, של עובדי המדינה, של המשטרה, של בית-הדין המשמעתי שלה יש סמכות סטוטורית. יש היום גם מועצה משפטית, ופעם תהיה זאת לשכת הפרקליטים.

היו"ר ז. ורהפטיג:
נעבור על סעיפי החוק בנוסח שהוכן בהתאם להחלטותינו.

סעיפים 1 - 2.

ח. צדוק:
אני מציע למחוק את סעיף 2, ומסכים להגדיר בצורה יותר מדוייקת הליך של שפיטה, שיהיה ברור כי הכוונה היא למקרים כאשר יש סנקציה של עונש כלשהו.

פ. זוארץ:
כאשר חברים נכנסים להתדרות או למפלגה, אם אינם חותמים מראש כי הם מקבלים על עצמם את דין אותו ארגון? האם אין זה נקרא שטר בורות?

ח. כהן:
נכון. אפשר, כמובן, לעקוף את החוק על-ידי התירוף על שטר בורות.

ה. צדוק:
אולי היה זה מספק אילו היינו מוסיפים בסוף הגדרת "הליך של שפיטה" את המלים "שיש עמה גינוי". אני מוכן להסכים לכך, אם זה יביא למחיקת סעיף 2.

ה. כהן:
אפשר גם להוסיף: להוציא סנקציה דתית. אם הרב סחרים או מנדה מישהו, זוהי סנקציה של גינוי, אבל היא סנקציה דתית מובהקת. הייתי מבקש מח"כ צדוק להסכים לתיקון זה, ומח"כ ורהפטיג להסכים למחיקת סעיף 2.

הוחלט:
1. לקבל את ההצעה לנסח את הסיפא של הגדרת "הליך של שפיטה" בסעיף 1, כך: "או על-ידי הטלת סנקציה אחרת עליו, שיש עמה גינוי ושאינה בעלת משמעות דתית".
2. לקבל את ההצעה למחוק את סעיף 2.

סעיף 3 (שיהיה סעיף 2).

ה. כהן:
צריכה להיות הסמכות ליועץ המשפטי להפסיק זאת גם אם לא נמסרה לו הודעה על כך. לכן אני מציע לבטח את הרישא של הסעיף כך: "נמסרה הודעה כאמור בסעיף 1 או הואשם אדם בעברה לפי חוק זה כאמור בסעיף 1 - - -".

היו"ר ז. ורהפטיג:
ומה הדין אם היועץ המשפטי משהה את העניין ואינו מביא זאת לידי גמר?

ה. צדוק:
אני מציע לקבל את הצעת התיקון של היועץ המשפטי ברישא של הסעיף, אבל גם להוסיף: החליטא היועץ המשפטי לנקוט בהליכים נגד הנאשם, רשאי הוא לצוות על הפסקת ההליכים בשפיטה הפרטית עד לגמר ההליכים בבית-משפט.

הוחלט:
לבטח את הסעיף כך: "נמסרה הודעה כאמור בסעיף 1 או הואשם אדם בעבירה לפי חוק זה החליט היועץ המשפטי לממשלה לנקוט בהליכים בבית-המשפט, רשאי היועץ המשפטי לממשלה לצוות על הפסקת השפזטה האמורה עד לגמר ההליכים שיינקטו בבית-משפט".

פ. זוארץ:
האם למלה "רשאי" בסעיף זה יש משמעות של "חייב"?

ה. כהן:
לא. בית-המשפט החליט שכאשר כתוב בחוק "רשאי", יש לאזבח זכות לדרוש מהרשויות שישתמשו בזכותן לטובתו.

פ. זוארץ:
מהי דעת היועץ המשפטי במקרים של סולחה.

ה. כהן:
כשיש סולחה על רצח אני אף פעם איני משתמש בסמכותי להפסיק משפט. בעניינים אחרים - זה תלוי בנסיבות. לגבי דקירה, אם היו פציעות חמורות, גם אז לא אמתפק בסולחה.

היו"ר ז. ורהפטיג:
אבל עצם הסולחה אינה הליך של שפיטה.

ה. כהן:
זה תלוי. במקרים שעליהם מדובר אין סנקציה, אין הוצאה מגוף, אין פירסום ברבים.

היו"ר ז. ורהפטיג:
אולי מוטב בסעיף 1 למחוק את המלים "או מעשיו" אחרי המלים "על-ידי פירסום אשמתו".

אסבני יכול להסכים לזה, הסכמה היא דוקא
בתיבות המעשה, אסבני לפרוק את המלה
אסבני.

ה. פה

כולה באה על סוף צורה ספייסית של בוררות,
אם מוחקים סעיף 8, השאלה היא אם החוק חל על זה.

ב. לומר

לא, השאלה היא אם הלך של ספיטה כוללם
תיוך וישום ספייסית וסולחה, אסבני חושב

ה. פה

שזה חל על מקרים אלה.

בסולחה אין להטות ספייסית, צריך לפגוע
בזה שיהיה קטן עם ספייסית עם המעשה.

ב. מזה

אשר להסבני, ספייסית לבגמי של מעשיו ברבים,
מקום או ליד ספייסית אסבני או מעשיו ברבים.

ה. פה

מקום העלול או הספורן, אפי מניע לכתוב
רק הספורן.

ה. פה

אפי חושב מזה, משום מקדם של הספיטה לא
אפי מודעים לכן חולקים הדברים.

ה. פה

אם אומרים עלול, זה כולל גם דברים שאין
מתכוונים אליהם, כמו שיחה של שני אנשים

ה. פה

בניהם שעלולה להספורן ולהסבני, מניע שהספורן היא רק
לחיד של ספיטה הספורן להסבני לספייסית.

ה. פה

החסיין מהסבני להספורן את הספורן ולהסבני הספורן
או העלול.

לפני את החשקה לכתוב מקום העלול או
הספורן להסבני לספורן הספורן
להסבני להספורן להסבני להספורן
הספורן הספורן הספורן, הספורן-ספורן
ספורן.

ה. פה

לפני את החשקה לכתוב מקום הספורן
אסבני או מעשיו ברבים, ספייסית
לבגמי של מעשיו ברבים.

ה. פה (שניה שניה)

לפני את החשקה לכתוב ספורן.

ה. פה (שניה שניה)

לפני את החשקה לכתוב ספורן.

ה. פה

אין חוק ספורן, הספורן ספורן או אסבני לקר
זו ספיטה שפייסית עם הספורן או הספורן

ה. פה

אין ספורן הוא רק ספורן שהספורן הספורן
או הספורן.

ה. פה

ועדת החוקה, חוק ומשפט
3.8.59
חוק לתיקון דיני עונשין
(למת עבירות).

ח. צדוק:
אני מציע למחוק סעיף א (ג) ולהוסיף בסעיף (ד)
את המלה "רכוש". כי אם מישהו מעל בכפי
מפלגה, הוא אינו כלול לא ב(ג) ולא ב(ד).

ב. אזניה:
אינני מסכים לכך. הייתי רוצה שהדבר יפגע
במי שמעל בכספי מפלגה, אבל לא על חשבון פגיעה
ברכוש פרטי אחר. אם לא נמצא נוסח שיכלול מפלגה אבל לא רכוש פרטי
אחר, אני מתנגד לזה. יש טעמים של יחסי שכנות טובים שאי-אפשר להסדירם
תמיד רק על-ידי התערבות המשטרה.

ח. צדוק: אני מציע גם להקדים את (ד) ל-(ג).

ח. כהן:
להצעת ח"כ צדוק: אני חושב שאם שרכושו נגנב
יכול למחול למי שגנב ממנו. זהו רכוש. הוא
יכול גם לזרוק אותו. מה למדינה להתערב בזה?

ח. צדוק: המדינה צריכה לדעת. היא יכולה לא להתערב.

הוחלט: 1. לדחות את הצעת ח. צדוק להוסיף
בסעיף (ד) את המלים "או רכוש".

זכות הסתייגות לח. צדוק.

2. לקבל את ההצעה להקדים את סעיף (ד) לסעיף
(ג).

5. חוק הגנת הדייר (תיקון מס' 4)
הצעת ח"כ לורנץ.

היו"ר ז. ורהפטיג:
הזמנתי את ח"כ לורנץ לישיבה זו. הדבר כבר
היה בפני הוועדה, והיתה התנגדות מצד שר
המשפטים והיועץ המשפטי. כיון שח"כ לורנץ לא היה נוכח, דחינו זאת.
היום הזמנו אותו, וכיון שהוא לא בא, אנן יכולים להחליט.

הוחלט: הועדה אינה מוצאת לנכון להביא את
הצעת החוק לקריאה ראשונה בכנסת.

הישיבה ננעלה ב-12.45.